

TS/-

8.2.2018

Työ- ja elinkeinoministeriö
kirjaamo@tem.fi
harri.roudasmaa@tem.fi

Viite: TEM/1843/03.01.01/2017

LUONNOS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE KAASULAITELAIKSI JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Työ- ja elinkeinoministeriön pyydettyä 20.12.2017 lausuntoa otsikossa mainitusta luonnoksesta hallituksen esitykseksi Öljy- ja biopolttoaineala ry esittää lausuntonaan seuraavaa.

Esitetyn lain tarkoituksena on panna täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/426, *kaasumaisia polttoaineita polttavista laitteista ja direktiivin 2009/142/EY kumoamisesta*, jäljempänä kaasulaiteasetus. Voimaan tullessaan kaasulaiteasetus on ainoa sovellettava säädös kaasulaitteiden tuoteturvallisuudesta. Asetuksella yhtenäistetään olennaisia turvallisuusvaatimuksia, vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjä ja markkinavalvontaa sekä turvaamaan tuotteiden vapaa liikkuvuus Euroopan unionin rajojen sisäpuolella.

Hallituksen esitys kaasulaiteliksi on luonteeltaan lähinnä säädöstekninen ja toteutustavaltaan säädöspohjaa selkeyttävä. Lakituksen säädösehdotusten osalta ei varsinaisesti ole huomautettavaa.

Öljy- ja biopolttoaineala haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota lausuntopyynnön liitteenä oleviin valtioneuvoston asetusluonnoksiin ja toteaa seuraavaa:

Valtioneuvoston asetusluonnos kaasulaitteista, 2 §

Asetusluonnoksessa määritetään, että kotitaloudessa käytettävän kaasunletkun sisähalkaisijan tulee olla 10 millimetriä.

Kaasuletkun sisähalkaisijan ja letkuistukan mitat yhtenäistettiin 1980-luvulla kansallisilla standardeilla *SFS 3395:1985 Nestekaasuletkut. Keskipaineletku. Sisähalkaisija 10 mm* ja *SFS 3396:1985 Nestekaasuletkuistukka 10 mm:n letkulle* aiemmin käytössä olleiden 9 ja 11 mm:n sijaan.

Kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksessä nestekaasuasetuksen soveltamisesta (317/1979) säädettiin, että kotitaloudessa käytettäväksi tarkoitettun keskipaineletkun tulee olla standardin SFS 3395 mukainen ja teknillisen tarkastuslaitoksen hyväksymä. Edellä mainitussa päätöksessä säädettiin myös kotitaloudessa käytettävistä paineensäätimistä siten, että pulloon liitettävän paineensäätimen ulostuloaukoko on varustettava standardin SFS 3396 mukaisella letkuis-tukalla sekä edellä mainitussa paineensäätimeen on kestävästi merkittävä teknillisen tarkastuslaitoksen määräämä tai sen hyväksymän tarkastuslaitoksen hyväksymismerkintä. Samaisessa päätöksessä säädettiin myös, että kotitaloudessa käytettävien käyttölaitteiden tulee olla teknillisen tarkastuslaitoksen tyyppihyväksymiä ennen niiden Suomessa tapahtuvaa myyntiä tai muuta luovutusta.

Muuallakin Euroopassa on vallinnut samankaltainen kansallinen ohjaus kotitaloudessa käytettävistä kaasuletkuista ja niiden liittämistä paineensäätimeen ja käyttölaitteeseen, minkä johdosta kussakin valtiossa on erilaiset käytännöt ja mitoitusvaatimukset kaasulaitteiden liitoksista.

Vastaavalle kaasulaitteiden liitoksien mitoitusvaatimukselle ei ole enää olemassa perusteita ottaen huomioon tavaroiden vapaa liikkuvuus ja mm. verkon yli tapahtuva kaupankäynti.

Mitoituksen yhtenäistämisen tarkoituksena oli alun perin kuluttajien kaasulaitteiden turvallisen käytön varmistaminen yhteensopivilla ja tiiviillä liitoksilla. Nykyisin kuluttajilla on kuitenkin mahdollisuus esim. verkkokaupasta hankkia kaasulaitteita ja niihin liittyviä käyttölaitteita, joihin kiinteästi asennettu letkuliitokseen tarkoitettu osa ei ole yhteensopiva 10 mm:n sisähalkaisijalla olevalle kaasuletkulle.

Yleisenä käytäntönä on, että CE-merkityn tuotteen muuttamisen jälkeen valmistajan vastuu raukeaa. Mahdollisuus saattaa markkinoille muitakin kuin 10 mm:n sisähalkaisijalla olevia nestekaasuletkuja, mahdollistaisi myös edellä kuvatussa tilanteessa kuluttajan hankki-maan turvallisesti sopivan nestekaasuletkun tiivistä liitosta varten.

Valtioneuvoston asetusero luonnos nestekaasulaitosten turvallisuusvaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Laki räjähdysvaarallisista aineista (263/1953) kumottiin vuonna 2005, jolloin uusi Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005, jäljempänä kemikaaliturvallisuuslaki) tuli voimaan.

TS/-

8.2.2018

Räjähdyksvaarallisista aineista annetun lain nojalla annetut asetukset jäivät kemikaaliturvallisuuslain 138 §:n mukaan pääosin voimaan. Samoin jäivät voimaan asetusten nojalla annetut kauppa- ja teollisuusministeriön päätökset. Asetuksiin tehtiin kesäkuussa 2005 vain välttämättömimmät uudesta laista aiheutuneet muutokset.

Lain uudistamisen myötä tuli tarpeelliseksi uusia myös edellä mainitut asetukset sekä niihin liittyvät kauppa- ja teollisuusministeriön päätökset.

Valtioneuvoston asetus maakaasun käsittelyn turvallisuudesta (511/2009) annettiin 9.7.2009 ja tuli voimaan 15.7.2009. Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (855/2012), valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista (856/2012), valtioneuvoston asetus nestekaasulaitosten turvallisuusvaatimuksista (858/2012) ja valtioneuvoston asetus maakaasu-, nestekaasu- ja öljylämmityslaitteistojen asennus- ja huoltotoimintaa sekä maanalaisten öljysäiliöiden tarkastusta harjoittavien hyväksymisestä (558/2012) annettiin joulukuussa 2012 ja ne tulivat voimaan 1.1.2013.

Vuoden 2012 asetusuudistusta koskevissa muistioissa vaarallisia kemikaaleja, nestekaasua ja öljylämmityslaitteistoja koskevat hallinnolliset menettelyt ehdotettiin koottavaksi yhteen asetukseen, valtioneuvoston asetukseen vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta. Sen sijaan näitä aineryhmiä koskevat turvallisuusvaatimukset ehdotettiin jatkossakin säädettäväksi erillisissä asetuksissa.

Vuonna 2012 annettujen asetusuudistuksien yhteydessä *Nestekaasuasetuksen (711/1993) 23 § Koekäyttö* teollisuuskohteiden osalta sekä *60 § Poikkeuksen myöntäminen* jäivät siirtämättä uuteen lainsäädäntöön. Tämä on selkeä epäkohta, joka tulisi korjata. Esitämme seuraavassa perusteet säännösten täydentämiselle.

Koekäyttö

Nestekaasulaitteistojen, kuten myös maakaasulaitteistojen, asentamisen ja huollon pätevydestä säädetään *valtioneuvoston asetuksessa maakaasu-, nestekaasu- ja öljylämmityslaitteistojen asennus- ja huoltotoimintaa sekä maanalaisten öljysäiliöiden tarkastusta harjoittavien hyväksymisestä (558/2012)*. Asetuksessa on säädetty asennus- ja huoltotoimintaa harjoittavan hyväksytyyn liikkeen vastuuhenkilön pätevysehdoiksi pätevyyskoe-, ammatillinen koulutus ja työkokemus vaatimus. Lisäksi hyväksytyyn liikkeen on haettava kirjal-

TS/-

8.2.2018

---

lisesti hyväksyntää ennen toiminnan aloittamista Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta (Tukes). Kumotuissa asennustoimintaa ohjaavissa säädöksissä on ollut vastaavanlaiset vaatimukset pätevyyden osoittamisesta sekä sen hakemisesta.

Kemikaaliturvallisuuslain 53 §:ssä säädetään, että vaarallisten kemikaalien valmistus-, siirto-, varastointi- ja käyttölaitteistot tulee asentaa ja huoltaa asiantuntevasti ja huolellisesti siten, että niiden käytöstä ei aiheudu henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahingon vaaraa.

Kemikaaliturvallisuuslain 54 §:ssä säädetään, että kaasuasennusta ja –huoltoa suorittavalla liikkeellä tulee olla:

1. riittävästi ammattitaitoista henkilöstöä;
2. toiminnan edellyttämät laitteet, välineet ja järjestelmät;
3. palveluksessaan pätevä vastuhenkilö.

Asetuksessa säädetään lisäksi, että hyväksyntää hakevan liikkeen on esitettävä selvitys Tukesille osoitetussa hakemuksessa edellä kuvattujen vaatimusten täyttämistä.

Kemikaaliturvallisuuslain 55 §:ssä säädetään, että asennusta ja huoltoa suorittavan liikkeen on suoritettava tehtävät noudattaen hyvää asennus- ja huoltokäytäntöä.

Valtioneuvoston asetuksessa maakaasu-, nestekaasu- ja öljylämmityslaitteistojen asennus- ja huoltotoimintaa sekä maanalaisten öljysäiliöiden tarkastusta harjoittavien hyväksymisestä (558/2012) 3 §:ssä säädetään, että hyväksytyin liikkeen tulee antaa työn teettäjälle tekemästään asennuksesta tai tarkastuksesta vastuuhenkilön allekirjoittama todistus tehdyn työn toimenpiteen vaatimustenmukaisuudesta. Todistuksesta tulee käydä yksilöidysti ilmi, mitä toimenpiteitä se koskee. Kumotuissa asennustoimintaa ohjaavissa säädöksissä on ollut vastaavanlaiset vaatimukset vastuuhenkilön allekirjoittamasta todistuksesta siitä, että käyttölaitteisto ja siihen tehdyt muutostyöt ovat määräysten mukaisia.

Koekäyttö liittyy olennaisena osana hyväksytyin liikkeen kaasuasennuslaitteistojen asennukseen ja siitä annettavaan vaatimustenmukaisuustodistukseen. Koekäytössä asennettu laitteisto säädetään toimimaan tarkoitetulla tavalla. Kumotun *nestekaasun asennuksen (711/1993) 23 §:ssä säädetään, että nestekaasun laajamittaista ja keskisuurta teknistä käyttöä ja käsittelyä harjoittavaa laitosta tai sen osaa on koekäytettävä ja säädettävä laitoksen asentamisvaiheen aikana ennen tarkastusta niin, että se toimii tarkoitetulla tavalla. Koekäyttö on tehtävä turvallisuutta vaarantamatta ja siten, että laitos kaikilta osin voidaan tarkastaa.*

Nestekaasulaitosten turvallisuusvaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (858/2012) valmistelun aikana nestekaasun pienkäyttöä koskevat säännökset ehdotettiin koottavaksi asetuksen liitteeseen (Nestekaasun pienkäyttö). Tällä pyrittiin siihen, että yksittäisiä kansalaisia ja kuluttajia koskevat vaatimukset olisivat helpommin löydettävissä. Tämä toteutettiin asetuksen 1 luvun (Yleistä) 5 §:llä seuraavasti:

”(858/2012) 5 § Nestekaasun pienkäyttö

Nestekaasun pienkäytössä ja säilytyksessä on noudatettava varovaisuutta ja huolellisuutta.

Nestekaasukäyttöisiä laitteita saa käyttää vain sellaisissa tiloissa ja siihen tarkoitukseen, johon ne on tarkoitettu. Sisätiloissa tulee huolehtia riittävästä ilmanvaihdosta ottaen huomioon palamisilman tarve ja savukaasujen poisto. Nestekaasupullojen erillisen säilytystilan tulee olla tuulettuva.

Kiinteästi asennettu nestekaasun käyttölaitteisto on koekäytettävä asentamisen jälkeen. Koekäytössä on todettava, että käyttölaitteisto toimii suunnitellulla tavalla moitteettomasti.

Nestekaasun pienkäytön tarkemmista vaatimuksista säädetään liitteessä.”

Kumotussa *nestekaasuasetuksessa (711/1993)* säädettiin asennuksen aikainen koekäyttö pakolliseksi vaativimmissa kohteissa (keski-suuri ja laajamittainen). Vaatimattomimmissa kohteissa (vähäinen ja pienasennus) lainsäätäjä oli jättänyt asennuksen aikaisen koekäytön vapaaehtoiseksi.

Voimassa olevassa *valtioneuvoston asetuksessa nestekaasulaitosten turvallisuusvaatimuksista (858/2012)* on vain vaatimattomimpaan kohteeseen (pienkäyttö) säädetty koekäyttö pakolliseksi. Tämä ei varmaankaan ole ollut lainsäätäjän tarkoitus, vaan koekäytöstä säättäminen on vaativimmissa kohteissa jäänyt vahingossa pois tai asennuksen aikainen koekäyttö on katsottu kuuluvan osana hyväksytyyn liikkeen suorittamaan asennus- ja huoltotoimintaan *kemikaaliturvallisuuslain 53 – 55 §:ien* hengessä.

Laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavan tuotantolaitoksen valvontaviranomainen on Tukes. Vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavan tuotantolaitoksen valvontaviranomainen on pelastusviranomainen. Lainsäädännön mukaan toiminnanharjoittaja lähettää Tukesille lupahakemus, josta Tukes tekee

TS/-

8.2.2018

---

lupapäätöksen ja pelastusviranomaiselle toiminnanharjoittaja lähettää ilmoituksen, josta pelastusviranomainen tekee päätöksen. Toiminnan laajuudesta riippuen Tukesin, lupapäätöksessä valtuutetun tarkastuslaitoksen tai pelastusviranomaisen tulee tarkastaa tuotantolaitos ennen toiminnan aloittamista (= käyttöönottotarkastus). Käyttöönottotarkastusta ei voi suorittaa ilman hyväksytyn liikkeen pätevyshenkilön allekirjoittamaa vaatimustenmukaisuustodistusta suorittamastaan työstä.

Tukes on kiinnittänyt parina viime vuonna huomiota asennuksen aikaisen koekäytön lainmukaisuuteen. Tukesin tulkinnan mukaan, kun koekäytöstä ei ole säädetty voimassa olevassa lainsäädännössä, sitä ei saisi tehdä ilman ylimääräistä viranomaisen tai Tukesin lupapäätöksessä valtuuttaman tarkastuslaitoksen tarkastusta.

Toimialan ja Tukesin välisissä neuvotteluissa Tukes on esittänyt, että toiminnanharjoittaja (= käyttölaitoksen edustaja) kuvaisi nestekaasun käyttölaitosta koskevassa lupahakemuksessa hyväksytyn liikkeen (= urakoitsija), asennukseen liittyvän koekäytön toteutustavan ja toimintaperiaatteet, jolloin Tukes voisi lupapäätöksessä sallia koekäytön ilman ylimääräistä tarkastusta. Käsityksemme mukaan toiminnanharjoittajan ei kuulu nestekaasun käyttölaitosta koskevassa lupahakemuksessaan kuvata hyväksytyn liikkeen viranomaisen arvioimia ja hyväksymiä ammattipätevyyteen liittyviä menetteilyjä ja toimintaohjeita, koska tähän joka tapauksessa kohdistuu lainsäädännössä tarkkaan määriteltyjä pätevyysvaatimuksia.

Yleisperiaatteena on, että valvova viranomainen soveltaa valvontakohteissa ao. lainsäädäntöä. Tukesin esittämä menettely koskisi täten laajamittaista toimintaa harjoittavia toiminnanharjoittajia. Vähäistä toimintaa harjoittavat käyttölaitokset kuuluvat pelastusviranomaisen valvontaan, jolloin valvovana viranomaisen toimii paikallisen pelastuslaitoksen edustaja, jonka osaltaan soveltaa lainsäädännön vaatimuksia.

Tukesin ja toimialan välisissä neuvotteluissa toimiala on ilmoittanut, että viranomaisen pyynnöstä parhaillaan päivitettävänä olevaan standardiin *SFS 5987 "Nestekaasun käyttölaitos. Suunnittelu, asennus, kunnossapito ja tarkastus"* lisätään koekäytön edellytykset. Lisäsehdotusta on pidetty kannatettavana.

Syntyneen tilanteen on katsottava heijastevan epäluottamusta auktorisoitujen urakoitsijoiden toimintaan ja ammattipätevyyteen. Pätevyyden hankkimisesta sekä ylläpidosta muodostuu kustannuksia. Myös ylimääräisistä viranomaistarkastuksista aiheutuu tarpeettomia kustannuksia ja rakentamisen aikaisia viivästyksiä.

Poikkeuksen myöntäminen

Kumotun *maakaasuasetuksen (1058/1993)* 52 § käsittelee poikkeuksen myöntämistä. Voimassa olevan *valtioneuvoston asetuksen maakaasun käsittelyn turvallisuudesta (551/2009)* 38 § käsittelee poikkeuksen myöntämistä.

Kumotun *vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista annetun asetuksen (59/1999)* 65 § käsittelee poikkeuksien myöntämistä. Voimassa olevan *vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (856/2012)* 99 § käsittelee poikkeuksen myöntämistä.

Kumotun *nestekaasuasetuksen (711/1993)* 60 § käsittelee poikkeuksen myöntämistä. Voimassa olevassa *valtioneuvoston asetuksessa nestekaasulaitosten turvallisuusvaatimuksista (858/2012)* ei ole poikkeuksen myöntämisen mahdollistavaa pykälää.

Nestekaasu- ja maakaasukäyttölaitoksia säädellään erikseen sektori-kohtaisilla säädöksillä. Nestekaasua ja maakaasua käytetään samanlaisissa prosesseissa ja niissä ovat käyttölaitteet määrittelevät tehon tarpeen. Nestekaasuun verratun maakaasun sisältämä pienempi energiamäärä kompensoidaan tyypillisesti astetta suuremmalla putkistokoolla. Muuten käyttöputkistot ja käyttölaitteet sekä niissä olevat säätö- ja turvalaitteet ovat vastaavia. Kaasulajia vaihdettaessa järjestelmä vaatii säätämistä, jossa huomioidaan mm. muuttuva energiasisältö sekä optimaalisen palamisen vaatima hapen tarve.

Molempien kaasulajien käyttölaitoksien höyrymäisien putkistojen osalta on säädetty 10 bar suunnittelupainevaatimus. Tämä vaatimus on peräisin ajalta, jolloin edellä kuvatut putkistot valmistettiin teräksestä hitsaamalla tai kuparista kovajuottamalla käyttäen käyriä, haaroituskappaleita, liitososia ja suoraa putkimateriaalia. Edellä kuvattuun valmistusmenetelmään 10 bar suunnitteluvaatimus on ymmärrettävä ja kohtuullinen. Tällä vaatimuksella varmistettiin hitsaus- ja kovajuotossaumojen kestävyys. Nykyisin alalla on yleisesti käytössä nestekaasulle ja maakaasulle tarkoitettuja putkistojärjestelmiä, joissa liitokset tehdään järjestelmään kuuluvilla liitoskappaleilla erikoistyökaluja käyttäen. Näiden putkistojärjestelmien asentaminen on nopeampaa ja edullisempaa sekä liitosten tiiviys aikaisempaa varmempaa.

TS/-

8.2.2018

Käyttölaitosten sisäasennuksissa käytettyjen putkistojärjestelmien tyypillinen suunnittelupaine on 5 bar. Säädösten mukaisesti nestekaasu- ja maakaasuputkistoille tehdään painekoe koepaineen ollessa vähintään yhtä suuri kuin suurin sallittu käyttöpaine x 1,43.

Kuvatun mukaisia putkistojärjestelmiä on Suomessa käytössä maakaasukohteissa, mutta putkistojärjestelmät eivät ole säädösten mukaan mahdollisia Suomessa nestekaasukohteissa.

Perustellun poikkeuksen myöntämisen mahdollisuuden puuttuminen nestekaasusäädöksistä on teknisen kehityksen mahdollistamien ratkaisujen este sekä aiheuttaa nestekaasualan kannalta myös kilpailun vääristymistä.

Muutosehdotus

(EU) Kaasulaiteasetuksen voimaansaattamisen yhteydessä valtioneuvoston asetukseen nestekaasulaitosten turvallisuusvaatimuksista (858/2012) joudutaan tekemään muutoksia.

Ölly- ja biopolttoaineala ehdottaa, että edellä esitetyin perustein koekäyttöä ja poikkeuksen myöntämistä koskevat pykälät lisättäisiin valtioneuvoston asetukseen nestekaasulaitosten turvallisuusvaatimuksista (858/2012) kaasulaiteasetuksen voimaansaattamisen yhteydessä seuraavasti:

Koekäyttö

Nestekaasun vähäistä ja laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavaa laitosta tai sen osaa on koekäytettävä ja säädettävä laitoksen asentamisvaiheen aikana ennen tarkastusta niin, että se toimii tarkoitetulla tavalla. Koekäyttö on tehtävä turvallisuutta vaarantamatta ja siten, että laitos kaikilta osin voidaan tarkastaa.

Poikkeuksen myöntäminen

Jos tämän asetuksen säännösten noudattaminen aiheuttaa kohtuuttomia kustannuksia tai huomattavaa hankaluutta ja jos tarkoitettu turvallisuus voidaan saavuttaa muulla tavoin, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksia tämän asetuksen 2 - 8 luvun sekä luvun 10 säännöksistä.

ÖLJY- JA BIOPOLTTOAINEALA

Tina Sammi
erityisasiantuntija